

Kazatel: Josef Hurta

Písně: 169, 305, 360, 383

Čtení: Ž 107, 1 – 22

Text: 2 Kr 4, 38 – 41

Jednou, když byl v zemi hlad, vrátil se Eliša do Gilgálu. Proroctí žáci seděli před ním. Tu řekl svému mládenci: "Přistav velký hrnec a uvař prorockým žákům polévku." Jeden z žáků vyšel na pole nasbírat zeliny. Našel polní popínavou rostlinu a sesbíral z ní plný šat polních tykví. I přišel a rozkrájel to do hrnce na polévku, aniž to kdo znal. Pak to nalili těm mužům k jídlu. Když trochu polévky snědli, vzkřikl: "V hrnci je smrt, muži Boží!" A neodvážili se jíst. Eliša řekl: "Dejte sem mouku." Nasypal ji do hrnce a řekl: "Nalévej lidu." I jedli a v hrnci už nic zlého nebylo.

Protože je dnes druhá neděle po Zjevení Páně, měl bych kázat na tradiční text z evangelia o proměnění vody ve víno. Ale o tom jsem kázal už tolikrát, že bojím abych už nekázal jen vodu. Nicméně většina Ježíšových znamení má nějakou svoji dobu ve Starém zákoně. Proto jsem se rozhodl kázat tentokrát o proměně vody v dobrou polévku, jak o tom čteme ve druhé knize Královské, v příbězích o proroku Elišovi.

Vyprávění začíná informací, že v té době byl v zemi hlad. Čas hladu se v příbězích Eliášových a Elišových vrací v pravidelných intervalech. Je to stejné jako se v novodobých dějinách vrací společenské nebo finanční krize, inflace a zdražování. Čili období, v němž se zrovna nacházíme i my, ale na rozdíl od starověku, my zpravidla hladem ani v krizi netrpíme. Ovšem obojí krize, ta starověká i ta moderní mají víceméně společného jmenovatele. A tím je, pro někoho překvapivě, spoléhání na pohanského baala, božstvo, které bylo dárce úrody a plodnosti, nebo jak my dnes říkáme „na neviditelnou ruku trhu a libertinismus“. To je taková ideologie, čili božstvo, které umožňuje mravní nevázanost, a jejímž charakteristickým rysem je povrchnost, ztráta víry a tím i hlubší perspektivy života. Je to ideologie, která se řídí heslem: „Jezme a pijme, neboť zítra zemřeme.“

Nuže, hlad v zemi představuje období, kdy lidé zjistí, že toto spoléhání na baalovský kult člověka nenasytí, neuspokojí a přináší jen zklamání. A v takové době se vrací prorok Eliša do Gilgálu.

Co je to Gilgál? Není to ani město ani přesný geografický údaj. Gilgál je posvátný kultický prostor, kamenný kruh, něco jako anglický Stonehenge nebo Jozuův posvátný kruh dvanácti kamenů na břehu Jordánu. Čili jakási svatyně, kde se prorok setkává se svými prorockými žáky. Takže takto je třeba si představit onu scénu: „Když byl v zemi hlad, vrátil se Eliša do Gilgálu. Proroctí žáci seděli před ním.“

Tu řekl Eliša svému mládenci: „Přistav velký hrnec a uvař prorockým žákům polévku.“ No, jak se dělá taková polévka: Do velkého hrnce se dá voda, nechá se vařit a pak se tam nahází všechno možné. Omlouvám se, nejsem kuchař. Ale občas mě manželka pošle na zahrádku pro libeček do polévky. A někdy se s určením této rostliny i trefím. Takže si to představuji tak, že mládenec poslal jednoho z žáků na pole nasbírat zeliny. A ten, co našel, to nakrájel do polévky. Nevíme, co to bylo, ani proroctí žáci to neznali, v bibli se píše, že nějaká popínavá rostlina, čili něco, co se plazí po kmeni jako had a vypadá jako ovoce lákavé pro oči, něco jako ovoce poznání dobrého a zlého. Jenže do té doby to nikdo neznal. I Adam s Evou, než kousli do zakázaného ovoce, znali do té doby od Hospodina jen dobré a zlé neznali. Když ale pojedli zakázané ovoce, propadli smrti a navíc poznali, že jsou nazí. Také proroctí žáci, když okusili otrávenou polévku, zděsili se, že jim hrozí smrt.

U této scény se na chvíli zastavme. Posvátné místo s prorockými žáky si můžeme obrazně představit jako církev. A co si v církvi uvaříme, to si také sníme. Je to takový ajntopf všeho možného. Co všechno si do církve přinášíme? Může to být zdravé, může to být prospěšné, třeba nějaké povzbuzení, potěšení, laskavé slovo, svědectví víry, pomoc bližnímu, otevřená náruč pro bližní, obdarování, s nímž sloužíme druhým. Ale do církve nepřinášíme jen hezké věci. Společenství můžeme lehce otrávit svou hašteřivostí, neomaleností, moralismem, sudičstvím, pokrytectvím atd. Je toho spousta, čím můžeme druhé otrávit. Dá se tomu nějak zabránit?

Dá se tomu zabránit tak, že budeme vědět, co sbírat a čeho se naopak vyvarovat. Čím se sytit a čemu se vyhnout. Ale co když jsme už něco takového pozřeli a jsme z toho otrávení a už se nám dál společně jíst nechce a hrozí, že sebou sekneme a bude to náš konec?

V případě prorockých žáků v Gilgálu byl našťastí na blízku prorok Eliša, který věděl, co v takovém případě dělat. „Dejte sem mouku.“ Proroctví žáci byli možná překvapení stejně jako my. Řešíme přece otrávenou polévku. Hrozí nám smrt. Nechceme teď péct chleba. Jenže mouka tu představuje jistý symbol. Představuje právě onu životodárnou sílu zrna, sílu života proti silám smrti. Jistěže se tu nejedná o nějaký chemický protijed, ale o kultický úkon, kterým se uzdravuje to, co jsme si navařili a čím jsme si to mezi sebou zavařili. Je to kultický úkon jako když u večere Páně přijímáme chléb z mouky a vody, a tím i smíření, odpuštění a uzdravení vztahů. Tedy obnovu duchovního života. Jistěže to nepůsobí ten fyzický chléb, nýbrž ten chléb živý, kterým je Kristus. On říká: „Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe; kdo jí z toho chleba, živ bude na věky.“ On je tou silou života proti smrti. On uzdravuje, co bylo otráveno jedem hříchu.

Proroctví žáci nakonec tu polévku nevyhlídli, ale snědli. Inu, co jsme si navařili, to si také sníme. Ale Kristova oběť na kříži, jeho tělo a krev, do toho vnáší sílu odpuštění a lásky, a jak říká bible, očistí nás od všeliké nepravosti. Koneckonců text neuvádí, zda ona přidaná zelenina byla skutečně jedovatá. Říká jen, že to nikdo dosud neznal, nechutnalo jim to, a tak to nechtěli jíst. Ale když to Eliša ochutl jíškou, tak to nějak strávili. Jsou věci, které odmítáme přijímat, protože je dobře neznáme. Ale s chlebem Kristovy lásky a mírnosti a odpuštění se dá leccos tolerovat, strávit a nebýt na to alergický.

A tak kdykoliv někdo přijde do našeho posvátného kruhu a vnese tam něco, co nás otráví, takže už nebudeme chtít dál jíst z jednoho hrnce, pojďme společně ke stolu Kristovu. A tu toxickou polévku, kde plave všechno možné, všechno, co nám možná chutná i nechutná nebo co nás dokonce neustále otravuje, zajezme to tím chlebem živým, který sestoupil z nebe a který je láska. On je to seslané slovo, které uzdravuje všechny nás, pošetilce, o kterých jsme četli v žalmu 107: „Pošetilci pro svou cestu nevěrnosti, pro své nepravosti byli pokořeni. Každý pokrm se jim hnusil, dospěli až k branám smrti. A když ve svém soužení úpěli k Hospodinu, zachránil je z tísně: seslal slovo své a uzdravil je. Amen.

Modlitba: *Pane, býváme často otráveni z toho, co se nám servíruje. Prosíme, abys naše vnímání reality, naše vztahy a situace promísl snášenlivostí, zabustil láskou a uzdravil odpuštěním. Abychom všechno, cokoli jíme, přijímáme, říkáme nebo děláme, činili ve jménu Pána Ježíše tak, aby se všechny naše věci děly v lásce. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Náš Pane, Kriste Ježíši, ty jsi na poušti a v pústu čelil mnoha ďábelským pokušením a obstál jsi. Neproměnil sis kámen na chléb, ale když to bylo potřeba, proměnil jsi vodu ve víno. Také my občas vaříme jen z vody, ale přimícháváme si do ní i to, co lidem neprospívá nebo jim přímo škodí. A tak prosíme za kazatele tvého slova, aby si nepřidávali k evangeliu, co do něj nepatří. Zároveň prosíme za to, abychom dovedli strávit i to, co nám úplně nejde pod nos, ale díky tvé lásce a odpuštění to smíme přijmout. Prosíme za lidi, kteří by nejraději všechno zlé předem vypleli, jen aby se tím necítili ohroženi. Kéž, Pane, tvá láska přikryje množství hříchů. Vždyť tvá láska a tvé milosrdenství je trumf, který přebíjí všechno. Modlíme se proto za všechny lidi, kteří nám jsou nějak nemilí, kteří působí v naší blízkosti toxicky, kteří nám otravují život. Prosíme, abychom totéž nečinili my druhým. Modlíme se za lidi, které nikdo nezná, a proto jsme k nim už předem nedůvěřiví. Kéž tě poznáváme i v potřebných lidech kolem nás. Modlíme se za všechny nemocné a prosíme, uzdrav je. Modlíme se za lidi, kteří jsou církvi znechuceni a odmítají mít s námi cokoliv společného. Prosíme za to, aby společenství stolu Páně lidi spojovalo a nerozdělovalo. Modlíme se za vzájemnou empatii, porozumění, ekumenu a snášenlivost. Pane, spojuj nás v jeden posvátný kruh, kterým je tvá církev, tvé stvoření, tvůj svět. Amen.*